

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

ročník 23
júl, august 2013
cena 0,60 EUR

7-8

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

V čísle

Pre bojovníkov proti komunizmu niet peňazí	2
Eva Zelenayová	
V krajine cyrilometodského dedičstva	3
Arpád Tarnóczy	
Koniec organizácie?	5
Eva Zelenayová	
Keby hlúposť tak nesvietila z obrazovky	9
Ján Košiar	
Na XX. kongrese Interasso	10-11
Náš rozhovor	
Jozef Vojtek	12-14
Mária Šidová	
Na hodine dejepisu	16
Hedviga Slivková	
A nebo opäť zaplakalo	18
Mikuláš Tóth	
Svedkovia drámy na hraniciach mlčia	20
Peter Bielik	
Netradičný pohľad na Chartu 77	21

SVEDECTVO, mesačník

Politických väzňov

Zväzu protikomunistického odboja

Šéfredaktorka:

Ing. Eva Zelenayová

Redakčná rada:Peter Bielik, Ján Košiar (predseda),
Kazimír Krivoš, Ivan Mrva, Peter Mulík,
Eva Zelenayová**Adresa redakcie:**

811 06 Bratislava, Obchodná 52

Telefón: 02/5263 8156**Fax:** 02/5296 4610**IČO:** 00679879Cena 1 výtlačku: **0,60 EUR**Celoročné predplatné: **7 EUR**

Predplatné pre zahraničných

abonentov: **45 USD**,

vrátane poštovného

Číslo účtu v Ľudovej banke:

4000128109/3100

EV: 3851/09**Tlač:** ART&PRESS s.r.o.

Nevyžiadané rukopisy nevraciame

Príspevky:

grosling1@stonline.sk

www.pv-zpko.com

ISSN 1338-404X

MATERIÁLY uverejnené v rubrikách
„Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjad-
rujú názory občanov a čitateľov. Nemusia
byť totožné so stanoviskom redakcie.

V Bratislave sa uskutočnil XI. snem PV ZPKO - Poukázal na staré problémy a nové výzvy

Za predsedníckym stolom sprava: Antom Malacký, Arpád Tarnóczy, Anna Fodorová, Antom Tomík a Ján Košiar.

Foto Stanislav Morávek

Pre bojovníkov proti komunizmu peňazí niet

Po dvoch rokoch od konania X. snemu PV ZPKO sa v Bratislave 5. júna tohto roku zišli delegáti XI. snemu PV ZPKO, aby rokovali o aktuálnych otázkach svojej členskej základne. Na sneme sa zúčastnila rovná stovka členov organizácie politických väzňov.

Predseda PV ZPKO Arpád Tarnóczy privítal prítomných a oznámil, že v roku 2012 zomrelo 71 členov

organizácie. Delegáti snemu si ich pamiatku uctili minútou ticha. Ďalej slovo odovzdal moderátorovi snemu, predsedovi bratislavskej pobočky PV ZPKO Jánovi Košiarovi. Po schválení programu nasledovala správa predsedu Arpáda Tarnóczyho, v ktorej oboznámil delegátov snemu s problémami, ktoré sa dotýkajú financovania organizácie v posledných dvoch rokoch. Vyjadril presvedčenie,

Na titulnej strane: Jedným z najnovších pútnických miest na Slovensku je kopec Grapa nad obcou Klin v okrese Námestovo. V jeho areáli sa nachádza socha Krista vysoká 9,5 m nápadne sa podobajúca na sochu v brazílskom meste Rio de Janeiro. Oproti soche Krista sa vyníma kľačiaci Ján Pavol II. v nadživotnej veľkosti. Pod ním je situovaná kaplnka Božieho milosrdenstva. Sochu motykou a sekerou vytesal do yporu ľudový rezbár Peter Ganobjak. Vysvätená bola v roku 2008. Miesto je obľúbenou a vyhľadávanou lokalitou pre domácich a zahraničných turistov. Poskytuje nevšedný duchovný zážitok i jedinečný výhľad na panorámu Oravskej priehrady, Roháčov a do Poľskej republiky.

Text a foto Vladimír Kolada

že v časopise Svedectvo nájdú členovia organizácie informácie o všetkom, čo sa deje v celom spektre organizačnej úrovne PV ZPKO.

„Sme organizácia, ktorá bola a je proti totalite, odsúdili sme Osvienčim, holokaust, ale nie sme ochotní priznať vinu, že to spôsobil slovenský národ“, povedal vo svojom príhovore A. Tarnóczy. A ďalej uviedol: „Osemdesiat percent nás bolo zavretých preto, že sa nehanbíme za Slovensko. Pokúšame sa hľadať cesty na prospech Slovenska, nielen pre nás.“ A položil otázku: „Tá naša obeť nestála za to?“ Priпомenul, že sú len dve možnosti, ako ďalej, vzdať sa alebo bojovať. A vyzval členov organizácie, aby svoj názor na budúcnosť napísali do Svedectva. Dotkol sa aj smerovania Ústavu pamäti národa, v ktorom má organizácia svoje zastúpenie a vyjad-

ril presvedčenie, že ak ústavu ide o pamäť národa, tak to bude pamäť slovenského národa.

Ako ďalej?

Podpredseda PV ZPKO Anton Malacký predniesol svoju víziu organizácie politických väzňov do budúcnosti. Konštatoval, že „súčasným problémom je vysoký vekový priemer členov organizácie, čo spôsobuje úbytok základných členov PV ZPKO, teda politických väzňov komunizmu. „Tento stav je nezvratný a preto vyžaduje zásadné riešenie, o ktorom môže rozhodnúť jedine snem“, povedal a predložil svoj návrh do diskusie. **Išlo v ňom predovšetkým o to, aby PV ZPKO ako občianske združenie existovalo iba počas doby života politických väzňov zúčastnených na odboji alebo odpore proti komunistickému režimu. „K tomuto**

hľadisku je potrebné prispôbiť všetky štruktúry PV ZPKO, nevyvíjajúc postavenie štatutára a funkcionárov, vrátane vysporiadania majetku“ povedal a uviedol aj tézy, podľa ktorých by mala organizácia postupovať. Na záver svojej vízie povedal: „Táto prognóza organizácie politických väzňov je zhodná s víziou politických väzňov Českej republiky, s ktorými sme my, slovenskí politickí väzni, boli súdení československými komunistickými zákonmi.“

Likvidácia cez peniaze?

Správu o hospodárskych výsledkoch predložila podpredsnička PV ZPKO Anna Fodorová. V úvode konštatovala, že „rokom 2011 nastal pre našu organizáciu čas úsporných opatrení z dôvodu krátenia dotácie na činnosť“.

Pokračovanie na 4. strane

V krajine cyrilometodského dedičstva

Už dva roky pracujeme v atmosfére neistoty, neustáleho znižovania finančných prostriedkov na našu činnosť. Takto by sa dali zhrnúť slová predsedu organizácie Arpáda Tarnóczyho. Neistota, neplnenie si záväzkov z dôvodu, že až v polovici roka sa organizácia dozvie, koľko prostriedkov a či vôbec jej štátny orgán odsúhlasil, vyčerpáva aj tak značne zdevastované zdravie politických väzňov. Nedávno sa dokonca dozvedeli, že im bratislavský dopravný podnik zrušil aj možnosť cestovania na preukaz politického väzňa. V čase rokovania snemu ešte nebolo známe nič o dotácii na tento rok. Keď v polovici júna prišla správa o schválenej výške pridelených finančných prostriedkov, nastala situácia, akoby prišiel list od exekútora. Končíme, bolo najčastejšie slovo v centrále organizácie.

Tohto roku si pripomínáme 1150. výročie príchodu sv. Cyrila a Metoda na naše územie. Zanechali trvalú stopu v slovenskej populácii, aj keď

kresťanské hodnoty počas vyše tisíc rokov si ustavične museli kliesniť cestu do života. Či to bolo za monarchie, po vzniku prvej republiky, či po druhej svetovej vojne. Dnešní prístup k hodnotám, ktoré nám zanechali svätí bratia, a ktoré si uchovali najmä

SLOVO SVEDECTVA

politickí väzni komunistického režimu v mnohom pripomína prístup pražskej politickej elity po roku 1918. Skvelý dôkaz o tom podáva profesorka Emília Hrabovec vo svojej knižke Slovensko a Svätá stolica 1918-1927 vo svetle vatikánskych prameňov. Hoci vyšla s príspevkom Ministerstva školstva SR nie je širokej verejnosti dostupná. Prečo? Odpoveď sa možno skrýva v slovách historika Milana Zemka, ktorý sa o profesorku Hrabovcovej vyjadril, že je najlepšou odborníčkou na naše dejiny medzivojnového obdobia. Zároveň však o jej úvodnom komentári ku knižke povedal, že je tam veľa korenia. Ako pre koho.

Autorka je excelentnou historičkou, členkou Pápežského historického výboru. V jej knižke sa dočítame aj o tom, ako Slovensko vnímala pražská vláda po roku 1918. Nuncius Micara napríklad opísal vzťah českých elit ku Slovensku ako správanie sa voči dobytej krajine. Hlavnú črtu pražskej politiky voči Slovensku videl v jeho odkresťančení a vytvorení jednotnej československej identity. Na pár riadkoch autorka odhalila slovenskú traumu v českom objatí, nielen počas prvej republiky, ale i po druhej svetovej vojne.

Kresťanstvo k slovenskej identite patrí. Je najvzácnejším dedičstvom, pre ktoré boli ochotné celé generácie prinášať aj najvyššie obeť. Neprekvapuje, že sa ich najviac nachádza medzi politickými väzňami komunistického režimu. Ani skutočnosť, že nenachádzajú podporu vo vláдах socialistov a čechoslovakistov. Ale bez kresťanských hodnôt nijakú krízu neprekonáme.

Eva Zelenayová
šéfredaktorka

Pre bojovníkov proti komunizmu peňazí niet

Minúta ticha.

Foto Stanislav Morávek

Dokončenie z 3. strany

Ďalej veľmi podrobne informovala o podniknutých krokoch vedenia organizácie za účelom získania finančných prostriedkov. Povedala, že požadovanú sumu 160 tisíc eur na rok 2011, ktorá vyplývala z plánovaných úloh a stanov organizácie, ministerstvo vnútra znížilo na 116 200 eur, čo viedlo k vážnemu obmedzeniu činnosti organizácie. V roku 2011 organizovali PV ZPKO dva semináre. V Smoleniciach na tému Súčasnosť očami politických väzňov, rehabilitácia zvrchovanosti Slovenska a kresťanstva. Seminár v Dome charity v Dolnom Smokovci bol zameraný na vnútorné otázky organizácie. Zástupcovia PV ZPKO sa zúčastnili v Jáchymove na pietnej spomienke Jáchymovské peklo a na zjazde Medzinárodného združenia politických väzňov Interasso v Berlíne. Spomienkovej slávnosti Dňa boja za slobodu a demokraciu 17. novembra na Ružinovskom cintoríne sa zúčastnili členovia PV ZPKO zo všetkých regiónov Slovenska.

Na rok 2012 bola organizácii

pridelená dotácia v sume 103 tisíc eur, teda ešte o 13 tisíc nižšia, než v roku 2011. „Takúto nízku dotáciu naša organizácia nezaznamenala od roku 2000“, povedala Anna Fodorová a informovala, že opatrenia smerujúce k obmedzeniam činnosti regionálnych pobočiek vychádzali z nedostatku finančných prostriedkov. Mnohé aktivity v roku 2012 si členovia hradili z vlastných zdrojov. V čase konania snemu nemala organizácia nijaké informácie o dotácii na rok 2013. „Do dnešného dňa nemáme podpísanú zmluvu o poskytnutí dotácie na činnosť našej organizácie s MV SR,“ uviedla.

Staroní funkcionári

Anton Tomík, predseda republikovej kontrolnej komisie konštatoval, že dotácia bola vyčerpaná na sto percent. Komisia prekontrolovala doklady o hospodárení a môže potvrdiť, že evidencia je prehľadná, komisia nezistila žiadne rozpory.

Osobitnou časťou snemu bola diskusia k predloženým stanovám.

A. Tarnóczy podotkol, že k stanovám zazneli dva závažné návrhy. Jeden podal K. Krivoš na republikovej rade a druhý A. Malacký na práve prebiehajúcom sneme. Návrh K. Krivoša bol predložený komisii, návrh A. Malackého mení celú štruktúru organizácie a tým aj stanovy. K návrhu A. Malackého sa v diskusii nikto nevyjadril. Po vyjasnení si pripomienok delegáti schválili nové stanovy.

Vo voľbách boli opäť vo funkciách potvrdení Arpád Tarnóczy, Anna Fodorová a Anton Malacký. Do republikovej kontrolnej komisie zvolili Pavla Hoštáka, Ivetu Jančiu a Antona Tomíka.

V diskusii zazneli aj otázky, či protikomunistický odboj by nebolo treba posunúť až do roku 1918. Varovanie voči multikulturalizmu i poukázanie na slabú úroveň vedomosti mladých ľudí o našej histórii. Padla aj výzva, aby politickí väzni neboli ticho, keď im vládnu komunisti. Veď kvôli nim prežili najkrajšie roky života vo väzeniach. Snem sa skončil hlasovaním o uznesení snemu.

Eva Zelenayová

SPÝTALI SME SA

**Arpáda Tarnóczyho,
predsedu PV ZPKO**

Koniec organizácie?

● Podpredseda PV ZPKO Anton Malacký predložil na sneme požiadavku na zmenu organizačnej štruktúry PV ZPKO a na obmedzenú časovú existenciu organizácie politických väzňov. Očakávali ste takýto návrh?

- Neočakával, pretože je v rozpore s cieľom, pre ktorý organizácia vznikla. Nám predsa nešlo len o získanie výhod za naše utrpenie, ale predovšetkým o to, aby sa už nikdy nezopakovala nijaká totalita. Slobodu a demokraciu si treba dobre

strážiť a azda nikto nepochybuje o tom, že morálne právo i povinnosť k tomu majú politickí väzni a ich potomkovia. Kto iný by mal upozorňovať spoločnosť na prejavy neslobody? My nemáme právo ukončiť svoju činnosť, lebo boj proti totalite

je nekonečný. Je pravda, že v Česku sa ozývajú podobné hlasy, ako vyslovil pán Malacký, ale v našej organizácii sa nikdy podobný názor neobjavil. Bolo by to akceptovateľné, keby došlo k spoločenskej zmene nielen de jure, ale aj de facto. Žiaľ, sme svedkami toho, že moc zostala v rukách pôvodných predstaviteľov systému a zostáva nám iba veriť, že došlo k zmene myslenia aj v nich samých. O tom si môže urobiť úsudok každý sám. Na našich pietnych spomienkach sa často zúčastňujú politickí väzni spolu so svojimi deťmi a vnukmi. To nám azda stačilo dvadsať rokov na to, aby sme zabudli, čo tu komunistický režim napáchal? Na sneme nikto nereagoval na myšlienku pána Malackého, privítal by som, keby sa naši členovia k tomu vyjadrili. Trebárs na stránkach Svedectva.

(z1)

Prežijeme?

Foto Stanislav Morávek

Otázok bolo neúrekom.

Znepokojený predseda.

V strede exposlanec NR SR Rafael Rafaj.

Vážna situácia, vážne tváre.

Nitrianske vedenie.

Stretneme sa ešte?

Bolo o čom premýšľať.

Bolo si čo povedať.

Nezanikla nijaká myšlienka.

Súčasnosť prehlbuje vrásky.

Štefan Novák žiada vysvetlenie.

Z homílie Jána Košiara

Odišla pani Eva Laucká

Tak, ako spisovateľ nie je ten, ktorý píše iba vtedy, keď môže, ale je ním ten, kto plodí nové myšlienky bezpodmienečne a za každých okolností. To isté možno povedať aj o novinároch. A najmä, ak ide o novinárov par excellence ako bola naša dlhoročná spolupracovníčka a členka redakčnej rady Svedectva, časopisu Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja, pani Eva Laucká. Všetci, čo sme ju poznali vieme, že jej srdce ani pero nestárlo a my sme sa vždy mohli tešiť na jej trefné besednice a komentáre na stránkach nášho časopisu.

Pani Eva pochádzala z Bratislavy, kde sa narodila v katolíckej rodine. Nemala v živote veľa šťastia, lebo jej mladosť negatívne poznačili päťdesiate roky, keď z jedného dňa na druhý sa takmer na rok stratil jej otec. V útrobach vyšetrovacej väzby. Bol riaditeľom Robotníckej poisťovne a preto po roku 1948 triednym nepriateľom

Eva musela odísť z vysokej školy, aby uživila rodinu, ale bola schopná a vyhrala konkurz. Nastúpila do svojho prvého zamestnania. Po časopise *Obrana ľudu* pracovala v denníku *Smena* a nakoniec v časopise *Svet*, kde mala na starosti oblasť kultúry a umenia. Písať neprestala ani po odchode do dôchodku a spolupracovala s takými médiami ako bol dnes už nejestvujúci bratislavský *Večerník* či týždenník *Fakty*, až nakoniec zakotvila u nás vo *Svedectve*.

Ešte aj v júnovom čísle nášho časopisu sa stretnú čitatelia s jej besednicou o televíznom seriáli *Colnica*. Do posledných dní jej nebolo ľahostajné dianie okolo seba, kriticky sledovala programy v elektronických médiách, listovala a hodnotila slovenské noviny a časopisy. Ne-

mala z nich veľa radosti, lebo neznášala nekultivovanosť a nevzdelanosť v akomkoľvek smere života. Milovala Slovensko a azda preto nahlas rozprávala o chybách Slovákov. Nadovšetko milovala svoju rodinu, dcéru Barboru, ktorá sa vydala po jej stopách a je tiež novinárkou.

Vnúčatá Mateja a Veroniku, ktorým bola tou najlepšou starou mamou. Pred štyrmi mesiacmi stratila na tomto svete svoju najväčšiu lásku: verného manžela Ďuďa, s ktorým prežila krásnych 62 rokov manželského života. Odvtedy sa nedokázala plnohodnotne tešiť zo života.

V našej sestre Eve strácame oporu a múdru spolupracovníčku, ktorú sme si veľmi

vážili. Ona však dnes je už so svojou láskou u Najvyššieho.

Pán Ježiš vtedy, pred dvetisíc rokmi, povedal Marte, Lazarevej sestre: ja som Vzkriesenie a Život, kto verí vo mňa, bude žiť, aj keď zomrie. A spýtal sa jej: veríš tomu? A robí to tak aj tu a pýta sa to aj nás. Veľa závisí od toho, akú mu dáme odpoveď. V tom spočíva hlavný a jediný dôvod, veriť, že život na tejto zemi smrťou nekončí, že smrť nie je definitívnym koncom všetkého, ale len bránou do večnosti. A Boh, ako vieme zo života Pána Ježiša Krista je Bohom spravodlivým, ale najmä milosrdným a preto naša nádej na večný život je určite oprávnená.

Svätý Pavol v Prvom liste Korintňanom okrem iného píše: Prechod do večnosti, lebo pre nás kresťanov, smrť nie je koncom života, ale iba zmenou a zmenou k lepšiemu. K večnej radosti v Božej prítomnosti. „Ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo, ani človeku na um neprišlo, do ľudského srdca nevystúpilo, čo Boh pripravil tým, ktorí ho milujú“ (1 Kor 2, 9).

Nech je nám teda aj spomienka na našu sestru Evu, ktorá vždy ostane v našich srdciach, povzbudením vo viere, že milostivý a dobrotivý Boh je mocnejší ako smrť a že práve náš Pán Ježiš Kristus je Cesta, ktorá aj cez smrť vedie do večného života.

Keby hlúposť tak nesvietila z obrazovky

Predtým, než som prišla do Svedectva, nepoznala som pani Evu Lauckú. S istou zvedavosťou, mesiac čo mesiac som očakávala jej príspevok do rubriky Kultúra. Bolo pre mňa príjemným prekvapením zistenie, že sa zmcňuje tém, ktoré aj mňa oslovujú. Spôsobom, ktorý som obdivovala. Jej cigaretami poznačený smiech upokojoval i odzbrojoval. Nikdy sme sa nerozchádzali v názoroch na hodnotenie života okolo nás. Bolo úžasné stretnúť človeka, s ktorým sa nebolo treba prieť o tom, čo je mravné. Napokon... medzi politickými väzňami?

Posledným článkom pani Evy Lauckej vo Svedectve bola recenzia televízneho seriálu Colnica. Je mi nesmierne ľúto, že nemôže pokračovať v sledovaní tohto paškvilu. Ako by asi zareagovala na dvojicu Chmelár – Havran, ktorí sa usilovali presvedčiť Slovákov (ale i Čechov, lebo seriál sa vysielal v oboch štátoch) o tom, že sú presiaknutí fašizmom a komunizmom. A Chmelár si položil otázku, kde sa nabrali? Ak historik, za koho sa Eduard Chmelár pokladá, kladie verejnosti takúto otázku, treba pochybovať o jeho dobrých úmysloch. Rovnako o Havranových, ktorý je známym odporcom všetkého slovenského. Známym je jeho titulok z článku v denníku Pravda: Zverozvestcovia z Matice. O misii sv. Cyrila a Metoda vo svojom internetovom týždenníku napísal: „Mali tu svojich pozývateľov, slovanskú šľachtu, ktorá sa šmodrčala na okraji Franskej ríše s ambíciami čítať si po poľovačke na Avarov príbehy o hrdinských skutkoch Nazaretského bez toho, aby sa musela učiť po latincky. Cyril a Metod boli historickými postavami. No dôvody na oslavu ich príchodu sú postavené na fikcii, ktorej cieľom je presvedčiť generácie obyvateľov Slovenska o tom, že ich pobyt na našom území už predznamenával nejaké štátotvorné ambície, ktorých pokračovateľmi sme my. A legendy spojené s ich údajnými politickými zásluhami sú rovnako pochybné, ako viera v nesmrteľnosť elfských princípeň v Pánovi prsteňov.“ Takže slovenská dramaturgia si vyberá protagonistov verných socialistickému výkladu našich dejín. Dokonca moderátorka relácie Adela Banášová bola schopná ospravedlniť členstvo v strane, nie však katolicizmus slovenského národa, ktorý hlavní aktéri Colnice prezentovali ako fašizmus.

Pravda sa krčí v kúte

Eva Laucká mala skvelú pamäť a nerobilo jej problémy ľudí presne dešifrovať. Ako by sa zmocnila témy, ktorá jej bola taká blízka? Ako by reagovala? Akým spôsobom by ponúkala navrátenie pamäti do zmäteného slovenského prostredia?

Keď sa mi dostala do rúk knižka profesorky Emílie Hrabovcov, nemohla som nemyslieť na Evu Lauckú. Akoby sa potešilo jej vnútro pri čítaní knižky Slovensko a Svätá stolička 1918 – 1927 vo svetle vatikánskych prameňov?! Akoby sa rozohnila spravodlivým hnevom, že knižku nedostal na knižnom trhu, len na Rímskokatolíckej cyrilometodskej fakulte UK v Bratislave? Iste by povedala, pravdu nemožno

umlčať, raz vyjde na povrch. Hrabovcová sústredila množstvo dokumentov z obdobia nie tak dávneho. V predhovore knižky sa uvádza: “Napriek tomu, že ide o predstavenie histórie relatívne nedávnej a o zdokumentovanie udalosti ani nie spreď jedného storočia, erudovaná odborníčka vo svojej práci priekopníckym spôsobom mapuje takú oblasť našich dejín, ktorá bola doteraz z rôznych príčin, vedome či podvedome, zanedbávaná, či mystifikovaná. Mnohí sa jej vyhýbali z dôvodu nemožnosti konzultovať pramene, niektorí z nezáujmu, iní ju z predpojatosti považovali za zbytočnú, alebo sa obávali, že dokumentárny prieskum by mohol narušiť ideologicky vytvorené a tvrdojšie šírené kliše vnímania a hodnotenia historických postáv a udalostí.”

Zosmiešňovaný Hlinka

A v tom to je. Emília Hrabovec hovorí, že my si nepotrebujeme históriu vymýšľať, potrebujeme ju zbaviť cudzích vplyvov. Bol to práve vysokoškolský (!) pedagóg Chmelár, ktorý sa pred Národnou radou Slovenskej republiky s dvoma - troma nasledovníkmi tasil bilbordom Hitler-Hlinka jedna linka. Hrabovcovej knižka otvára dvere do trinástej komnaty, v ktorej dodnes živorí naša minulosť. Nepoznaná, lebo nám ju nedovolili poznať. Niektorí ju ani nechcú poznať. Ako Chmelár. Aká hrôza predstaviť si, čo tento človek vštepuje do vedomia mladých ľudí!

V knižke Emílie Hrabovcov sa o Hlinkovi dozvieme: „Hlinka patril ku prvým slovenským politikom, ktorý sa v druhej polovici svetovej vojny, zväziac všetky perspektívy slovenskej politiky, rozhodli pre česko-slovenskú štátnosť. Hoci mu české pomery z dlhoročných kontaktov s českým katolicizmom neboli neznáme a už pred prevratom si uvedomoval, že spoločný štát prinesie i vlnu sekularizácie a prienik voľnomyšlienkarstva, intenzita a spôsob, aký nový mocenský aparát začal prostredníctvom Ministerstva s plnou mocou pre správu Slovenska na čele s bývalým hlasistom Vavrom Šrobárom uskutočňovať svoje centralistické i proticirkevné opatrenia ho prekvapil a zarazil.”

V televíznej Colnici sa Michal Havran a Juraj Kušnierik zabávali na tom, že hlinkovci chcú doniesť Hlinku na Slovensko. Žeby im Hlinka prekážal práve preto, že robil všetko preto, aby nebezpečenstvo červeného teroru bolo odvrátené? Hoci témou Colnice mal byť pohľad na našu socialistickú minulosť, ukazuje sa, že mladá generácia, ktorá dostáva mediálny priestor je nezorientovaná v slovenskej histórii, že ju nepozná, resp. ju pozná takú, akú nám ju vnucovali naši hegemóni. Vieme, že komunizmus prišiel na Slovensko zo západu, ale vieme, že už s Masarykom a Benešom, ktorí protikatolícky a sekularizačný proces Slovenska začali realizovať už v roku 1918 a nie až s Gottwaldom?

Viem si predstaviť ako by sa pozastavila pani Eva Laucká nad papagájovaním starých kliše o našej minulosti novými vševedkami. Predstaviť si ju viem. Nahradit', žiaľ, nie.

Eva Zelenayová

Na XX. kongrese Interasso

V dňoch 14. - 18. júna 2013 sa v Berlíne konal jubilejný XX. kongres INTERASSO (Internationale Assoziation ehemaliger politischer Gefangener und Opfer des Kommunismus), medzinárodnej organizácie, ktorá združuje 13 národných organizácií bývalých politických väzňov a obetí komunizmu.

Rokovali delegáti Interasso.

Foto Ján Košiar

Téma kongresu bola **Boj proti diktatúram - trvalá povinnosť prenasledovaných**. Záštitu nad ním prevzal Bernd Neumann, vládny splnomocnenec pre Kultúru a médiá, ktorý delegátov aj osobitne pozdravil a predniesol svoj príhovor.

Prítomných bolo 19 delegátov z 11 krajín: Estónska (Eesti Endiste Poliitvangide Liit), Lotyšska (Latvijas politiski represēto apvienība), Litvy (Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga), Slovenska (Politických väzňov - Zväz protikomunistického odboja), Maďarska (Magyar Politikai Foglyok Szövetsége), Chorvátska (Hrvatsko društvo političkih zatvorenika), Bosny a Hercegoviny (Savez udruga političkih uzniika i žrtava komunizma u Bosni i Hercegovini), Albánska (Shoqata

Antikomuniste e ish të Përndjekurve Politike të Shqipërise), Rumunska (Asociatia Fostilor Detioneti Politici din Romania), Moldavska (Asociația Foștilor Deportati și Deționeți Politici din Moldova) a Nemecka (Union der Opferverbände Kommunistischer Gewaltherrschaft e.V.). V Interasso sú členmi ešte Česi a Slovinci, ibaže na kongres svojich delegátov nevyslali.

Delegáti si vypočuli správy o činnosti zúčastnených organizácií za posledné obdobie. Problémy sú všade skoro rovnaké: Nezáujem súčasnej spoločnosti o ťažké a zložité obdobie komunistického teroru a útlaku, ktorý do roku 1989 vládol v krajinách pod hegemoniou ZSSR. Kongres sa konal

Okamih premenovania námestia.

Foto Ján Košiar

v priestoroch Spolkovej nadácie pre spracovanie dejín diktatúry Jednotnej socialistickej strany Nemecka .

Obohatený program

Počas kongresu sa jeho delegáti zúčastnili aj troch ďalších podujatí. Inaugurácie Námestia ľudového povstania roku 1953, kladenia vencov jeho obetiam a medzinárodnej konferencie o terore komunistického režimu v Severnej Kórei.

V histórii Nemecka je 17. jún významný dátum. V ten deň, v roku 1953, došlo v Berlíne a na iných miestach k masovému protestu proti ko-

Angela Merkelová prehovorila na cintoríne.

Foto Ján Košiar

munistickému režimu vo vtedajšej NDR. Požiadavky boli: odstúpenie vládnej komunistickej strany, slobodné voľby a zjednotenie Nemecka. Vyše stotisícové zhromaždenie bolo potlačené silou sovietskych tankov. Desiatky ľudí boli namieste zastrelené a tisíce skončili vo väzení. To bol počiatok pohybu, ktorý cez povstanie v Budapešti v roku 1956, „socializmus s ľudskou tvárou“ a jeho potlačenie armádami Varšavskej zmluvy v Česko-Slovensku v roku 1968, boj poľskej Solidarity za slobodu v roku 1981 viedol napokon k pádu komunizmu a zrúteniu sa Berlínskeho múru 9. novembra 1989.

Prišla aj Merkelová

Námestie pred Spolkovým ministerstvom financií, kde sa odohrali masové protesty v roku 1953, nesie od nedele 16. júna 2013 meno Námestie ľudového povstania roku 1953. Slávnostný príhovor, v ktorom priblížil tragické udalosti spred 60. rokov, mal spolkový minister financií Wolfgang Schäuble.

V pondelok 17. júna sa na berlínskom cintoríne na Seestraße v štvrti Wedding konal pietny akt uctenia si pamiatky a kladenia vencov obetiam júnového povstania z roku 1953. Hlavnú reč mala spolková kancelárka Angela Merkelová. Prítomní boli nielen najvyšší štátni predstavitelia na čele s prezidentom SRN Joachimom Gauckom, ale aj pozostalí po obetiach komunizmu i niekoľkí priami účastníci berlínskeho povstania. Po pietnom akte sa delegáti presunuli do centra mesta, kde na berlínskej radnici boli prijatí senátorom Frankom Henkelom, ktorý ma v referáte vnútro a šport.

Komunizmus a jeho teror v Európe našťastie už vyše 20 rokov patrí minulosti, no nie je tomu žiaľ všade tak. Jedna z ťažko skúšaných krajín je Kórejská ľudovodemokratická republika. O súčasnej hroznej situácii v tejto krajine sa mohli hlbšie oboznámiť aj delegáti Interasso na 12. medzinárodnej konferencii o ľudských právach a problematike utečencov z KĽDR, ktorá sa konala v Berlíne v dňoch 17. a 18. júna. Podujatie

Sprava predsedu Interasso Jure Knezović a primátor Berlína Wowerit Seestraser

Foto Ján Košiar

organizovala naša nemecká partnerská organizácia v spolupráci s Občianskou alianciou pre ľudské práva v Severnej Kórei so sídlom v Seule

Knezović predsedom

Delegáti 20. kongresu Interasso v Berlíne okrem zmeny štatútu zvolili aj nové predsedníctvo v zložení: Octav Bjoza (Rumunsko), András Dégi (Maďarsko), Jure Knezović (Chorvátsko), Dr. Jan Košiar (Slovensko), Rainer Wagner (Nemecko) a predsedom na ďalšie obdobie bol v tajných voľbách potvrdený všetkými hlasmi doterajší predseda Jure Knezović. 20. kongres Interasso prijal aj rezolúciu, ktorá bola poslaná do Európskeho parlamentu a do Parlamentného zhromaždenia Rady Európy. Uvádza-me ju v plnom znení:

Národy strednej a Východnej Európy počas svojej nedávnej

histórie, keď nad demo-kraciou a humanizmom vládol národný socializmus a komunizmus, pri-niesli obrovské obete. Z vlastnej skúsenosti sme zažili zločinnosť týchto dvoch ideológií.

Ako predstavitelia miliónov obetí komunizmu v našich kraji-nách sa obraciame na poslancov Európskeho parlamentu a členov Parlamentného zhromaždenia Rady Európy s výzvou, aby zločiny komunizmu boli postavené na úroveň zločinov národného socia-lizmu, nakoľko obidve tieto ideo-lógie sa stali základom totalit-ných režimov a zabíjali nevinných ľudí. Žiadame, aby boli odsúdené ako zločinecké. Robíme tak preto, aby sa vylúčilo zopakovanie po-dobnej totality v budúcnosti.

Ján Košiar,
delegát PV ZPKO

Foto na pamiatku.

Foto Ján Košiar

Disidentská epopeja

Narodil sa v roku 1948, teda v roku nástupu komunistického režimu k moci. Hoci pochádzal z katolíckej rodiny, katolicizmus ho neoslovoval. Mal troch bratov a sestru, v roku 1971 absolvoval štúdium na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, odbor zoológia. No už počas štúdia ho oslovilo náboženské hnutie Spoločnosť svätého Ducha pre zjednotenie svetového kresťanstva. Bolo to v roku 1969. Mgr. Jozef Vojtek mal 21 rokov a život pred sebou. V tom čase vôbec netušil, ako mu záujem o hľadanie odpovedí na základné otázky života ovplyvní budúcnosť.

Čím vás toto hnutie oslovilo?

Bolo to ekumenické hnutie, ktoré hľadalo, aspoň sme si mysleli, styčné body v jednotlivých kresťanských spoločenstvách, veľkých alebo malých, ale aj s ostatnými náboženstvami. Či už západoázijskými alebo východoázijskými, ba dokonca aj s komunistickou ideológiou.

Neprekážalo to vašej katolíckej výchove?

Nie, neoslovovala ma, skôr mi prekážalo, že som nepoznal Bibliu.

Čo to bolo za hnutie?

Do Česko-Slovenska sa rozšírilo z Nemecka a USA. V roku 1968 prišiel do Bratislavy nemecký misionár. Keď som vstúpil do tejto spoločnosti, tak na území východného bloku sme boli iba traja. No už v roku 1971 nás bolo v Bratislave asi 25. Štátna tajná bezpečnosť a KGB nás považovali za amerických agentov a tak s nami aj naložili.

V tom čase ste boli študentom, nie?

Áno a keď som v roku 1971 skončil vysokú školu, odišiel som do Prahy ako misionár nášho hnutia.

Ako bolo hnutie organizova-

né? Mali ste aj nejaký náboženský život?

Nemecký misionár musel v roku 1970 odísť a my sme ostali sami. Kontakty medzi našou a nemeckou skupinou boli tak raz za pol roka a boli veľmi striedme. Venovali sme sa najmä štúdiu základných materiálov, náboženských kníh a konfrontáciám s príslušníkmi iných náboženských skupín. Chodievali sme na bohoslužby alebo na stretnutia iných náboženských spoločenstiev, aj jogy.

To boli roky...

Foto archív

Čo vás spájalo? Napríklad viera v jedného Boha? Čo?

V tomto spoločenstve bola definovaná zaujímavá idea, že celý vesmír je zostavený a funguje iba na základe zákona polarity, ktorý pochádza od Boha. Podľa tohto princípu Boh je vnútro a človek vonkajšok. Takže my, ako ľudské pokolenie, máme byť vonkajším prejavom Boha.

A táto filozofia vás spájala?

Iste a tiež spoločný záujem o hľadanie odpovedí na otázku, prečo súčasný človek nie je obrazom Boha, ale niečoho úplne iného.

O túto vašu činnosť mala záujem ŠtB?

Od začiatku o nás vedeli, monitorovali nás. Už v roku 1970 sme mali avízo, že o nás vedia. Pritom nás v Bratislave bolo iba päť.

Vypočúvali vás?

Niektorých si predvolali. Ako prvého študenta scénografie na VŠMU Jána Gföndu. Počas vyšetrovania hovoril o vesmíre, o zákone polarity, o univerze a policajt ho prerušil - povedzte mi meno tej univerzity. Vyhrážali sa nám, že keď neprestaneme, nedoštudujeme.

Ale doštudovali ste?

Ja osobne áno. Hneď po skončení školy v roku 1971 som odišiel do Prahy. Ďalší členovia bratislavskej skupiny zamierili do iných veľkých miest, Košíc, Plzne, Brna.

Z poverenia organizácie?

Iste, išli sme zakladať bunky. Ibaže my sme boli riadne zamestnaní a túto činnosť sme vykonávali vo svojom voľnom čase. Po nociach sme preklepávali na mechanických písacích strojoch základné materiály. Prekladali sme ich z angličtiny do češtiny. Niektorí z našej skupiny odišli do Maďarska, Rumunska. Z hľadiska utajenia sme veľa o sebe nevedeli. Vedeli sme, že môžeme mať problémy so štátnou mocou. Spoliehali sme sa na Božiu pomoc a pomoc našich zahraničných kolegov, ktorí nám v podstate nepomohli.

Aký bol cieľ vašej organizácie? Vytvoriť cirkev s filozofickým základom, ktorý ste spomínali?

Cieľ bolo žiť tak, aby človek nedával priechod negatívnym vlastnostiam svojím a ani svojho okolia. Snažili sme sa na základe poctivého skúmania toho, čo sme vedeli o náboženskej minulosti ľudstva, no a aj na základe duchovného vedenia, hľadať ten bod, ktorým môžete pohnúť zemeguľou.

Funguje táto vaša organizácia dodnes?

V roku 1973 nás začali zatvárať.

Ako ministerský pracovník.

Foto archív

Pionier Jozef Vojtek. Foto archív

ŠtB s nami naložila podľa svojich oficiálnych aj neoficiálnych manierov, takže štyri ženy nášho spoločenstva, pokiaľ viem, nezomreli prirodzenou smrťou.

Ako vás zaistili?

Štána bezpečnosť mala medzi nami donášačov. A dodali jej materiál, ktorým sme sa zaoberali. Mal 12 kapitol a v poslednej sa neprozre-

telne uvádzalo, že komunistický tábor je určený na zánik. Oni to pochopili tak, že my máme byť likvidátormi režimu a označili nás za agentov USA.

V roku 1972 som dostal povolačiaci rozkaz. Akoby náhodou ma umiestnili do centrálného skladu rakiet zem-vzduch ČSLA i sovietskej okupačnej armády na okraji Libavy. Ozbrojeného a s tajnými depešami ma posielali krížom krážom po republike. Zrejme ma chceli vyprovokovať a prichytiť pri čine. Dodnes neviem, akom.

Až ste skončili vo väzení?

Posledný deň základnej vojenskej služby ma v bráne útvaru zastavili dôstojníci vojenskej kontrarozviedky a oznámili mi, že som počas základnej vojenskej služby robil protištátnu činnosť.. Súdili ma v Česku na Vyššom vojenskom súde v Táboře. Pol roka som bol vo vyšetrovacej väzbe, kde ma vypočúvali každý druhý deň. Jedného dňa mi oznámil vyšetrovateľ, že prekvalifikovali môj skutok z podvracania republiky na rozvracanie republiky, lebo som prichádzal do styku s vojenským tajomstvom. Napokon skutok našťastie prekvalifikovali naspäť na podvracanie republiky a tajnú časť spisu komisionálne zničili. Odsúdili ma iba na päť rokov straty slobody v druhej nápravno-vý-

chovnej skupine a na zhabanie majetku. Pred súdom som si dovoľil vyhlásiť, že na náboženskú slobodu máme podľa platnej ústavy štátu nárok a história nám dá aj tak za pravdu. Ako prebiehal súd s ostatnými členmi spoločenstva neviem, pretože s mnohými som sa už potom nestretol.

Ako zareagovali rodičia, keď ste sa nevrátili domov z vojenčiny?

V deň, keď som mal prísť z vojenčiny, sa do domu mojich rodičov dostavilo prepadové komando a urobilo im domovú prehliadku. Od komanda sa dozvedeli, že som zatknutý. V Prahe som v tom čase vlastnil obytnú chatu, kúpenú za peniaze určené mojej starej mame na pohreb. Rozsudkom mi ju zhabali. Po prepustení z väzenia v roku 1976 som bol ešte tri roky pod policajným dohľadom.. Zároveň som zistil, že záhadným spôsobom sa stratili písomné dokumenty svedčiace o existencii mojej osoby (diplomová práca, občiansky preukaz, evidencia na okresnej vojenskej správe, listy z väzenia rodičom a podobne). Fyzicky som síce jestvoval, ale nemal som sa čím preukázať.. Musel som byť naozaj nebezpečný...

Pokračovanie na 14. strane

Pol roka pred internovaním.

Foto archív

Disidentská epopeja

Dokončenie z 13. strany

V ktorom roku to bolo?

Odsúdili ma v roku 1974, ale zaistili v roku 1973.

Ako ste sa predčasne dostali z väzenia?

Rodičia napísali žiadosť o milosť a otec ju osobne odovzdal v kancelárii prezidenta republiky Gustáva Husáka. Ten mi udelil osobnú milosť.

Kam ste išli z väzenia?

K rodičom do Vrábľov. Zamestnal som sa ako ošetrovateľ koní v Národnom žrebčine v Topoľčiankach, ale ustavične som bol pod oficiálnym alebo neoficiálnym dozorom ŠtB. A po vzniku Ústavu pamäti národa mi na moju žiadosť o nahliadnutie do spisu oznámili, že nijaký neexistuje.

Ako si to vysvetľujete?

Predpokladám, že tí, ktorí ovládali po roku 89 rezort vnútra mali záujem o to, aby spis nejestvoval.

Prečo?

Lebo obsahoval záznamy aj o doňšačoch a to mohlo byť dnes niekomu nepríjemné. Tak spis stopili.

Aký bol váš osud po roku 1989?

V roku 1990 ma ako prebytočného prepustili zo zamestnania. Začal som pracovať v úrade životného prostredia. Stal som sa zakladajúcim členom Strany zelených. Pri pohľade späť sme objavili istú podobnosť osudov medzi naším hnutím a Chartou 77 na strane jednej a odbojovými skupinami počas druhej svetovej vojny na strane druhej. Odbojové skupiny, ktoré neboli organizované Sovietmi, ale sa k nim prihlásili, Sovieti jednoducho bonzli gestapu, ktoré ich potom „zošrotovalo“. Našu náboženskú skupinu si nenajali a neplatili ani USA ani Spolková republika Nemecko, zošrotoval nás komunistický režim ČSSR. Víťazná mocnosť zrejme verí len tým, ktorých si sama najme. Mimochodom, po roku 1989 bývalí chartisti nás nemali v láske.

Vojtek dnes...

Foto archív

Podpisali ste Chartu 77?

Nie, ja som aj s rodinou v tom čase povinne býval a pracoval na vidieku. Aby som nepodvracal socialistické zriadenie. Charta 77 nebola bohvieaká revolta. Boli nám blízki tým, že tu bol niekto, kto sa odvážil hovoriť niečo, čo nebolo nalinkované komunistickou stranou. No pri počúvaní zahraničných rádii smerom do Česko-Slovenska o charte nám bolo všeličo podozrivé, pretože sme s účinnosťou metód vtedajšieho režimu mali svoje skúsenosti. Chartu nechali pôsobiť. Pri ich možnostiach to bolo nepochopiteľné.

No istý čas ste pracovali na ministerstve životného prostredia?

V roku 2009 prišla výzva z Ministerstva životného prostredia SR, kde som v januári nastúpil ako riaditeľ odboru ochrany prírody. V januári 2011 ma ministerstvo prepustilo.

Prečo?

Lebo som mal osobnú odvahu na uskutočnenie konkrétnych krokov proti dovtedajšej politike ministerstva, ktorou sa Slovensko v podstate stávalo kolóniou rovnejších štátov EÚ. Postavil som sa proti pôsobeniu enviromafie i proti Bruselu. Nechcel som nechať v závoze obyvateľov

regiónov na 43 percentách územia Slovenska, ktorí sú postihnutí nespravodlivo vymeranými chránenými územiami.. Pod zámienkou akože ochrany prírody muselo od roku 2005 definitívne zaniknúť sedem smrekových pralesov. To bolo rodinné striebro ochrany prírody Slovenska. Slovensko z tohto pohľadu vyzerá v očiach zahraničia ako krajina idiotov.

Čo robíte v súčasnosti?

Medzinárodnej enviromafii za spolupráce represívnych orgánov Slovenskej republiky v októbri 2012 došla so mnou trpezlivosť. Keďže som nereagoval na doručenie niekoľkých vizitiek enviromafie v podobe nám zlikvidovaných koní (zastrelených, otrávených, ukradnutých alebo obesených), podarilo sa jej zbaviť ma môjho jediného majetku, 15 koní plemena shagya-arab. To boli zvyšky rodinnej farmy, ktorú som spolu s mojimi tromi synmi vytvoril a na ktorej sme 22 rokov pracovali. Rozsudkom Krajského súdu v Nitre mi zakázali túto činnosť, vraj za prečin týrania koní. Elektrickým paralyzérrom nám niekto v roku 2010 zastrelil kobyľu, čirou náhodou neďaleko kostola, počas veľkej omše a na sviatok Sedembolestnej panny Márie, patrónky Slovenska. Súd za takúto mafiánsku vizitku, doručeníu nám, vinu pririekol mne. Tým sa môj majetok stal fakticky bezcenným a ja som sa v skutočnosti stal žobrákom. Angažujem sa aj v občianskom združení Matej Korvín. Zhotovili sme napríklad posudok na fyto-sanitárny zásah na Šumave, ktorý bol Bruselom priaznivo prijatý. Vlni na Šumave totiž vykonali výrub stromov poškodených lykožrútom smrekovým, čím ju vlastne zachránili, aj na základe nášho posudku. Boh je tam, kde sa niečo pozitívne deje.

Tá vaša pôvodná skupina ešte vyvíja činnosť na Slovensku?

Na primeranú odpoveď na takúto otázku v túto chvíľu nemám dost informácií.

Eva Zelenayová

Ked' Rastislav, tak zlý kráľ?

Do redakcie sme dostali list od Andreja Remšika z Brezna. Popisuje v ňom svoju skúsenosť s kúpou knižky. Rozprávok. Knižka vyšla v roku 1989 a je svedectvom praktík bývalého režimu. Podprahového pestovania nenávisti u mládeže k vlastným dejinám i zneužívania tvorcov.

„V antikvariáte som kúpil pre svojho 8 ročného vnúčika veľkú, pekne ilustrovanú knižku *Rozprávky na celý rok*. Je určená pre čitateľov od 6 rokov, vybral a usporiadal Daniel Hevier, vydalo Vydavateľstvo Mladé letá, Bratislava 1989. Zodpovedná redaktorka Elena Slobodová, náklad 50 tisíc exemplárov. Potom som si spolu s vnúčikom sadol ku stolu a začal som knižku čítať a pozerať. Na každý deň jedna malá rozprávka a pod ňou priliehavý farebný obrázok. Spolu 365 rozprávok. Hneď na začiatku knižky ma zamrazil text: Rozprávka na 13. január – Rastislav – rozprávka o zelenom kráľovi. Napísal Ondrej Zimka. Citujem: *Vo vymyslenej krajine vládol zlý kráľ. Od zlosti bol celý zelený. Vydával zlostné rozkazy. Nikto ho nepočul, lebo vietor mu ich rovno od úst odfúkol za hory za doly. -Musím vietor zničiť, zaumienil si kráľ. Postavil kráľovských trubačov proti vetru, aby trúbili. Vietor sa zasmial, a len raz zaľúkal. Po trúbach nebolo ani slychu. Kráľ rozkázal nafúknuť sto balónov a naraz vypustiť do vetra vzduch. Vietor zaľúkal a balón sa rozleteli po svete. Kráľ od zlosti stratil rozum. A postavil sa proti vetru. Otvoril ústa ako vráta a fučal ako býk. Dva razy fúkol vietor. Najprv kráľa a potom celé kráľovstvo odfúkol do rozprávky.*

Pod textom rozprávky je farebný obrázok zeleného zlostného kráľa s jedovatou tvárou a vypleštenými očami.

Aké dojmy sa natrvalo vryjú do

detskej duše po prečítaní tejto rozprávky? Čo si pomyslí žiačik o kniežati Rastislavovi, keď bude pani učiteľka rozprávať o vzácnom historickom slovenskom panovníkovi, ktorý pozval na Slovensko – na Veľkú Moravu kresťanských apoštolov sv. Cyrila a Metoda pred 1150timi rokmi? Učili našich pradedov o Ježišovi Kristovi slovenskou rečou, priniesli Bibliu napísanú po slovensky. Kráľ Rastislav a kráľ Svätopluk a ich kráľovstvo Veľká Morava. Čo si pomyslia žiaci po prečítaní tejto zakuklenej rozprávočky? So smutným rozhorčením som si spomenul na zlostného autora tejto rozprávky a na jeho spolupracovníkov – oboch uvedených redaktorov Vydavateľstva Mladé letá. Na milovníkov lži o Slo-

vákoch a ich dejinách. (Meno Rastislav som prepísal na Hranostav.)“

■ POZNÁMKA REDAKCIE:

V rozprávke od Ondreja Zimku, mimochodom excelentného maliara a slovenského vlastenca, sa vôbec nenachádza meno Rastislav. Kedysi spolupracoval s Máriou Ďuríčkovou a písal rozprávky. Nikdy mu však nezišlo na um, žeby jeho rozprávku o zlom kráľovi ktosi zaradil k menu Rastislav a tým evokoval charakter nášho dávneho vládcu. Aj takto sa režim správal k duševnému majetku ľudí. Režim, v tomto prípade prostredníctvom príčinlivého editora.

■ **OZNAM.** Od 1. 6. 2013 v bratislavskej hromadnej doprave už neplatí možnosť bezplatného cestovania na preukaz PV ZPKO.

AKTIVITY PREDSEDNÍCTVA PV ZPKO

List predsedu PV ZPKO Arpáda Tarnóczyho z 5. júna t.r., adresovaný generálnemu riaditeľovi Dopravného podniku Bratislava, a.s., Ing. Ľubomírovi Belfimu:

XI. snem Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja (PV ZPKO), ktorý sa konal 5. júna 2013 v Bratislave mal v úmysle zaslať Vám ďakovný list za to, že Dopravný podnik mesta Bratislavy, ktorý máte česť riadiť, si váži odkaz politických väzňov, ktorí sa mimoriadnym spôsobom (utrpením v žalároch a postavením občanov druhej kategórie) pričínili o pád totality v novembri 1989. Prepravný poriadok MHD v Bratislave (úplné znenie s platnosťou od 7. 1. 2013) v článku 6 Tarifné podmienky pre prepravu osôb v bode e) uvádzal o. i. aj členov našej organizácie ako osoby, ktoré majú nárok na bezplatnú prepravu.

Nakoľko v poslednom vydaní Prepravného poriadku k 1. júnu 2013 ste nám toto zrušili, svedomie a úcta k odkazu politických väzňov a členov odboja nám káže ohradiť sa a protestovať proti tomuto Vášmu rozhodnutiu.

Nevieme, pán generálny riaditeľ a predseda predstavenstva DPB, ko-

lko máte rokov a z akého prostredia pochádzate a prečo ste urobili toto Vaše rozhodnutie. Nechce sa nám veriť, že patríte k časti slovenskej verejnosti, ktorá za vyše 20 rokov akosi nezaregistrovala svojich spoluobčanov, ktorí ostali verní ideálom slobody, pravdy a spravodlivosti a ani napriek žaláru a prenasledovaniu sa nedali zlomiť mocou, peniazmi a inými výhodami, pričom uvalili embargo nielen na seba, ale aj na svoje potomstvo.

Nuž, pripomíname Vám, že politický väzni sú tí, ktorých komunistický režim do roku 1989 väznil a prenasledoval, a ktorí si v nových pomeroch mohli založiť organizáciu – ani nie tak pre seba, ale ako memento pre spoločnosť, aby sa komunistická totalita už nikdy nezopakovala.

Vzhľadom na vyššie uvedené Vás prosíme a žiadame, aby DPB prehodnotil toto svoje rozhodnutie a našim členom i ďalším občanom uvedeným v článku 6 bod e) donedávna platného Prepravného poriadku DPB vrátil možnosť bezplatného cestovania.

S vďakou za pozornosť, ktorú ste venovali tomuto listu. Ostávame s priateľským pozdravom.

Pamätná

Mons. Ján Orosch, biskup a trnavský apoštolský administrátor odhalil 28. mája 2013 pamätnú tabuľu v interieri trnavského katedrálneho Chrámu sv. Jána Krstiteľa Pavlovi Hnilicovi a Petrovi Dubovskému, biskupom jezuitom, ktorí sú pochovaní v krypte katedrály. Stalo sa tak v rámci svätej omše, ktorú na svoju šesťdesiatku slúžil biskup J. Orosch spolu s apoštolským nunciom M. Giordanom, ďalšími biskupmi z domova i zo zahraničia a vyše stovkou diecéznymi i rehoľnými kňazov.

Mons. Peter Dubovský, SJ

bol biskupom z línie tajných jezuitských biskupov. Narodil sa 28. júna 1921 v Rakoviciach neďaleko Piešťan. Ľudovú školu navštevoval vo svojom rodisku a meštiansku školu v neďalekom Vrbovom. V roku 1935 začal študovať na Gymnáziu v Trnave, pokračoval v Ružomberku a v roku 1944 zmaturoval na gymnáziu v Kláštore pod Znievom. Neskôr vstúpil do Spoločnosti Ježišovej a od roku 1947 začal študovať teológiu a filozofiu v Brne. Za kňaza bol vysvätený tajne 24. decembra 1950. Zakrátko bol internovaný v koncentračnom tábore v Podolínci, odkiaľ musel ísť do povestných PTP (Pomocných technických práporov).

V roku 1962 ho v procese s inými príslušníkmi rehoľí odsúdili a vo väzení bol do roku 1967. Verejne sa mohol venovať duchovnej činnosti až od roku 1969. Bol kaplánom v Nitrianskom

Na hodine dejepisu

Keď som dostala pozvanie od profesorky ružomberského Cirkevného gymnázia sv. Andreja Mgr. Anny Nemešovej veľmi som sa potešila. Totiž, nestáva sa často, aby politických väzňov komunistického režimu pozývali na hodiny vyučovania podať svedectvo o tom, čo prežili. A tak 27. mája t.r. som sa ocitla pred študentmi 3. ročníka na hodine dejepisu.

Okrem toho, že som ich oboznámila so svojou osobnou skúsenosťou s praktikami komunistického režimu v 50. rokoch minulého storočia, prečítala som im aj niektoré príbehy ľudí z časopisu Svedectvo. Pripomenula som

študentom, že zločiny komunizmu sú nepremlčateľné.

Zaujalo ich tiež rozprávanie o konferencii v Smoleniciach v roku 2007, ktorá sa uskutočnila na výzvu Medzinárodného strediska na vyhodnotenie zločinov komunizmu v Litve a organizovali ju Politickí väzni Zväzu protikomunistického odboja. Konala sa vo všetkých postkomunistických krajinách na rovnakej programovej báze. Žiaľ, musela som konštatovať, že vyučovacia hodina je príkrátka na takú rozsiahlu tému, akou sú päťdesiaté roky minulého storočia. Veď mali tragický dopad v mnohých slovenských rodinách a navždy poznamenali vývoj v našej krajine. Študentom som zaželala, aby mladú generáciu nič podobné v živote nestretlo.

Mária Šidová

tabuľa „tajným“ biskupom

Biskup Ján Orosch posväčuje pamätnú tabuľu.

Foto archív autora

Pravne a neskôr farárom v Novej Lehote.

Po novembri 1989 ho 12. januára 1991 pápež Ján Pavol II. vymenoval za titulárneho biskupa carcabijského a za banskobystrického pomocného biskupa.

V rokoch 1991 až 1999 bol predsedom Spolku svätého Vojtecha, v rokoch 1995 – 2000 bol generálnym sekretárom Konferencie biskupov Slovenska a od roku 1993 aj generálnym vikárom Banskobystrickej diecézy.

V roku 1997 vo veku 76 rokov odišiel na zaslúžený odpočinok. Posledné roky života strávil v senioráte jezuitov v Ivanke pri Dunaji. Rodná obec mu udelila titul „Čestný občan obce Rakovice“. Otec Peter, ako ho všetci volali, zomrel 10. apríla 2008 v Ivanke pri Dunaji.

Mons. Pavol Hnilica, SJ

bol prvým z radu „tajných“ biskupov jezuitov, ktorý prijal biskupskú vysviacku vkladáním rúk rožňavského biskupa Róberta Pobožného 2. januára 1951. Vysviacka sa uskutočnila v pivnici rožňavskej nemocnice.

Pavol Hnilica väčšinu života prežil v Ríme, patrí však medzi najznámejšie osobnosti Katolíckej cirkvi na Slovensku, pretože jeho apoštolát presiahol hranice štátu. V biskupskej službe bol veľmi dobre známy ako jeden z najväčších nepriateľov socialistického zriadenia v bývalom Československu.

Pavol Hnilica sa narodil 30. marca 1921 v chudobnej roľníckej rodine ako najstarší z ôsmich detí v Uňatíne. Na ško-

lu si musel zarábať a tak pracoval ako murár a robotník na stavbách ciest a železníc. V roku 1940 sa dostal do piatej triedy gymnázia v Kláštore pod Znievom.

Do noviciátu Spoločnosti Ježišovej v Ružomberku vstúpil 3. júla 1941. Gymnázium dokončil v Trnave, kde zmaturoval v roku 1945. V Brne a v Dečíne študoval filozofiu a v roku 1948 v Levoči, v malom biskupskom seminári robil magistra- výchovávateľa.

To sa už začínali zlé časy. Seminár bol zakrátko zrušený. Pavol Hnilica odišiel späť do Trnavy kde pokračoval v štúdiu teológie. Študoval aj filozofiu na bratislavskej univerzite.

Barbarskú noc z 13. na 14. apríla 1950 zažil v jezuitskom kláštore v Trnave. 10. októbra 1950 bol povolaný na vojenské cvičenie do Brna, aj keď predtým na vojne nebol. V Brne využil možnosť prihlásiť sa do vyššieho zdravotníckeho kurzu pre ošetrovateľov, ktorý aj úspešne absolvoval. Úspešne urobil aj pohovory na Lekársku fakultu v Brne.

V týchto ťažkých časoch stalinizmu z rozhodnutia predstavených a za dramatických okolností bol Pavol Hnilica biskupom Róbertom Pobožným na infekčnom oddelení rožňavskej nemocnice 29. septembra 1950 tajne vysvätený za kňaza.

Študoval, pracoval ako tajný kňaz, organizoval kňazské vysviacky svojich spoluobčanov, napríklad Jána Chryzostoma Korca... Prenasledovanie Cirkvi sa stále stupňovalo, biskupi sa ocitli vo väzniciach alebo boli internovaní, rehole roz-

pustené... Za týchto dramatických okolností a v záujme zachovania kontinuity Cirkvi bol Pavol Hnilica 2. januára 1951 vysvätený za biskupa.

Jeho aktivita sa ešte zväčšila. Komunistický režim stupňoval prenasledovanie Cirkvi a polícia prišla na stopu aj Pavlovi Hnilicovi. Kedykoľvek ho mohli zatknúť. V tejto situácii jezuitskí predstavení hľadali ďalšieho kandidáta na tajného biskupa. Výber padol na Jána Chryzostoma Korca, ktorého biskup Hnilica 24. augusta 1951 v Bratislave vysvätil za biskupa. Život Cirkvi na Slovensku bez biskupa Korca by sa bol vyvíjal úplne inak...

Útek na Západ

Biskup Pavol Hnilica 4. decembra 1951 preplával rieku Moravu a ušiel na Západ. Študoval na univerzitách v Innsbrucku, Frankfurtu, Ríme a v Münsteri, kde aj ukončil štúdiá. Jeho hlavným poslaním sa stalo: byť hlasom umlčanej Cirkvi v komunistických krajinách. Počas II. vatikánskeho koncilu, na ktorom sa zúčastnil, Svätá stolica oficiálne zverejnila jeho biskupskú hodnosť. Stalo sa tak 18. júna 1964. Na koncile predniesol dôležitý diskusný príspevok o ateizme. Kázal a cestoval po celom svete, aby informoval Západ o ťažkom položení prenasledovaných kresťanov v komunistických krajinách. Navštívil aj početné slovenské komunity emigrantov v Európe, Amerike a v Austrálii. Bol priateľom a dobrodincom najznámejšej rehole našich čias: Matky Terézie z Kalkaty. Z jeho podnetu prišla v roku 1968 Matka Tereza so svojimi sestrami do Ríma, v roku 1988 do Moskvy a v máji 1990 aj na Slovensko, kde otvorila svoj prvý dom v Čadci. Biskup Hnilica bol veľkým mariánskym ctiteľom a rozširovateľom fatimského posolstva.

V októbri 1985 mu komunistický režim nedovolil prísť na pohreb vlastnej matky. Rovnako ani jeho bratom Jozefovi a Jánovi. Domov sa dostal až 23. decembra 1989, po tridsiatich ôsmich rokoch.

Po novembri 1989 sa začína v živote biskupa Pavla Hnilicu nová kapitola. Otvorené hranice a slovenský služobný cestovný pas mu umožnili jednoduché cestovanie do krajín bývalého Sovietskeho zväzu. Zomrel v nedeľu 8. októbra 2006 v Nových Hradoch v Čechách, v kláštore Rodiny Panny Márie.

Ján Košiar

A nebo opäť zaplakalo

V obci Zliechov sa 19. júna t.r., rok od odhalenia pamätnej tabule venovanej obetiam „štätnej katolíckej akcie“, uskutočnila pietna spomienka, ktorú zorganizovala regionálna pobočka PV ZPKO Ilava – Považská Bystrica v spolupráci s regionálnou pobočkou PV ZPKO v Trenčíne.

Spoločná fotografia.

Foto archív autorky

Slávnosť sa začala sv. omšou, ktorú celebroidal miestny farár vdp. Mgr. Milan Kozák. V homílii vyzdvihol odvahu občanov Zliechova verejne sa postaviť proti svojvôli a teroru totalitnej moci.

Predsedička regionálnej pobočky PV ZPKO Ilava – Považská Bystrica Hedviga Slivková vo svojom príhovore pripomenula štatistiku odsúdených a popravených obetí komunistického režimu. „Desaťtisíce osôb bolo zaradených do táborov nútených prác, násilne vystáňovaných zo svojich domovov, násilne zbavených pôdy alebo iných živností. Deti politických väzňov boli vyhadzované zo štúdií, často tesne pred maturitou či promóciou. Tak to bol ten 'zlatý komunizmus', na ktorý ešte i dnes niektorí naši občania spomínajú s nostalgiou, a ktorí zakúsili aj občania Zliechova, na ktorých dnes spomínáme.“ Ďalej povedala: „Myslím si, že pod touto odtrpenou slobodou a de-

mokraciou sme si predstavovali niečo úplne iné. Bezbrehý liberalizmus priniesol nezamestnanosť, bezdomovectvo, útočí sa na základnú bunku spoločnosti, rodinu. Hlásá sa rovnosť pohlaví, dokonca uzatváranie manželstiev takými osobami s možnosťou adoptovania si detí.

Počas sv. omše.

Foto archív autorky

Ďalšou skazou je neúcta k životu, hlavne zabíjanie nenarodených detí. Od vekov deti svojich rodičov oslovovali otec a matka. Traz sa im už vraj bude hovoriť rodič 1, rodič 23. Slo-

boda hlásaná liberalizmom je vymývanie mozgov a veľmi ľahko môže vyústiť do neslobody. Nedajme si zobrať naše tradičné hodnoty, aby sme neupadli do nového otroctva a nemuseli si zopakovať dobu, nba ktorú dnes spomínáme.“

Na záver vyzvala deti a vnúchatá politických väzňov, aby sa prihlásili za členov organizácie, aby mal kto vzdorovať dnešnej svetoobčianskej spoločnosti, „ktorej ide hlavne o to, vygumovať vieru a potom už príde i strata majetku a slobody“, zdôraznila. Slivková.

Starosta obce Anton Miko sa poďakoval politickým väzňom, že nezabúdajú na hrdinov „štätnej katolíckej akcie“. A tak ako vlni, aj tohto roku sprevádzala spomienkovú slávnosť silná a nečakaná búrka.

Hedviga Slivková pripomína.

Foto archív autorky

Hedviga Slivková

Ubránime sa pred novopohanstvom?

Apoštol národov, svätý Pavol, ktorý je okrem svojich listov aj autorom prvej správy o vzkriesení Pána Ježiša Krista (1 Kor 15,3-8) sa na svojich cestách zastavil aj v Troade, na brehu prielivu, ktorý oddeľuje Áziu od Európy. Tam mal sen, kde ho jeden Macedónčan volal: „Prejdi do Macedónska a pomôž nám!“ Môžeme smelo povedať, že aj misia solúnskych bratov sv. Cyrila a Metoda na naše územie bola inšpirovaná práve svätým apoštolom Pavlom.

Dielo sv. Cyrila a Metoda je neoddeliteľnou súčasťou histórie v polovici IX. storočia, v zložitých vzťahoch medzi dvomi tradičnými centrami kresťanstva, Rímom a Konštantino-polom. To, čo vykonali solúnski bratia, zmenilo život národov prakticky vo všetkých krajinách Európy. Aj preto ich bl. pápež Ján Pavol II. vyhlásil 30. decembra 1980 za spolupatrons Starého kontinentu. O rok neskôr v Slovenskom ústave sv. Cyrila a Metoda v Ríme o nich povedal: „Keď myslíme na dielo solúnskych bratov, musíme sa pozastaviť nad tým, čo ono značilo pre spoločenský a občiansky život. Okruh ich pôsobnosti sa totiž neobmedzoval iba na výlučne náboženské pole, ale z viery z Boha vyvádzali účinné dôsledky pre každodenný život jednotlivca, rodín a celej spoločnosti, aby každý úsek, každý krok života vyvieral z Boha a k Bohu smeroval. Takto kládli základy novej spoločnosti, novej spravodlivosti a pokoja. Nebáli sa za tieto zásady bojovať a trpieť.“

Odkaz misie

Aj iní pápeži v 20. storočí venovali týmto dvom svätým pápežské dokumenty svetového významu. Bl. Ján XXIII. *Magnifici eventus* (Veľkolepá udalosť, 1963), Pavol VI. *Antiquae nobilitatis decora* (Staroslávne vznešené činy, 1969) a bl. Ján Pavol II. *Egregiae virtutis* (Vynikajúci muži, 1980) a *Slavorum apostoli* (Apoštolí Slovanov, 1985). Žiadny iný svätý si nezaslúžil štyri významné pápežské dokumenty v priebehu takého krátkeho času.

Misia svätých bratov Konštantína a Metoda je nám všeobecne dosť známa. Ako ju ale žijeme každý deň? Ako sa hlásime k jej odkazu? Nie sú to iba prázdne frázy? Prečo sme im dosiaľ nedokázali postaviť dôstojný monument?

Naša nejednota a nesvornosť, žiaľ, sprevádza naše slovenské dejiny minimálne od čias Svätoplukových prútov. Až po dnešné dni, keď po novembri 89 nekriticky preberáme od Západu všetko dobré i zlé. Parlament chce riešiť veci, ktoré nemôžu byť nikdy v jeho kompe-tencii. Nikdy! Otázka života a smrti, kedy život začína a kedy končí, predsa nikdy nemôže byť predmetom demokratického hlasovania. Prečo? Lebo život pochádza od Boha. Ak cyrilometodská tradícia v Ústave SR nemá byť iba prázdnu frázou, tak si musíme uvedomiť, že tu ide o kresťanstvo ako také: že je to vlastne uznanie **Boha za Stvoriteľa, Ježiša Krista za Božieho Syna a Ducha Svätého, ktorý, ako**

sa modlíme v Kréde, vychádza z Otca i Syna, za tú silu, ktorá nám umožní hlásiť sa k nášmu presvedčeniu vždy a všade. Aj keď naše okolie spieva Hossana, aj keď kričí Ukrižuj. Lebo Boh bude mať posledné slovo.

Nebezpečné novopohanstvo

Novodobé pohanstvo sa dnes šíri záľudne, ba takmer nepozorovateľne. Prostredníctvom silnej propagandy tlačí na človeka, že hriech a zlo vlastne neexistujú. Koľko úsilia sa dnes vynakladá v rozličných masmédiách na to, aby človeka presvedčili, že staré dobré zásady vyjadrené v Desatoro sú smiešne a nemoderné! A Desatoro, okrem toho, že je zapísané v každom ľudskom srdci pochádza zo Starého zákona! Skutky, ktorých sa v minulosti ľudia báli, alebo ich aspoň pokladali za nesprávne a hriechne, sa dnes definujú ako prejav slobody a suverenity človeka. Tento morálny relativizmus, bezbrehá tolerancia i extrémna politická korektnosť, povyšujúca zlo na roveň zákona a zakazuje zlo označiť ako zlo, je pohanstvom našich čias.

Svätí Cyril a Metod! Keď vám ďakujeme za to, že ste nás naučili modliť sa v našom jazyku: Vzhliadni, Pane, milosťou svojou na naše kráľovstvo. A nevydaj, čo je naše cudzím. A neodďaj nás v korisť národom pohanským. Skrze Krista, Pána nášho, ktorý kraľuje s Otcom i Svätým Duchom.

Aj dnes, v 21. storočí, prosíme o váš príhovor, aby sme sa v našej vlasti nestali korisťou národov, či zvykov pohanských.

Ján Košiar

Svedkovia drámy na hraniciach mlčia

Ešte donedávna žil v Bratislave dnes už nebohý veliteľ 11. bratislavskej brigády pohraničnej stráže (PS), útvar 59 – 47, plukovník RSDr. Bohuslav Pelan. Po roku 1989 bol ako bývalý dôstojník vo výslužbe. Keď som 8. mája 1976 v Malackách v deň vojenskej prísahy pochodoval, Pelan ako aj ostatní veliaci dôstojníci stáli na tribúne.

Po páde železnej opony bol výsluhový veliteľ Pelan ťažko dostupný. Nedvíhal telefóny, neotváral dvere na svojom bratislavskom byte. Svedok doby, ktorý vydával najvyššie rozkazy pri ochrane štátnych hraníc (OŠH) s Rakúskom už neprehovorí. Ale aj ďalší bývalí dôstojníci, funkcionári PS útvaru 59 – 47, príslušníci ŠtB, VKR, ktorí sa podieľali na OŠH so západným susedom v bývalom Česko-Slovensku sú nedostupní. Vyhýbajú sa téme OŠH, na ktorej sa podieľali a boli svedkami mnohých drám na hraniciach.

Pod hradom Devín, pri sútoku riek Moravy a Dunaja stojí pamätník obetiam pokusov o útek, Brána slobody. Počas nedávnych povodní ho takmer nebolo vidno. Každoročne v októbri sa pri ňom koná spomienkové stretnutie bývalých politických väzňov pod názvom Pochod slobody. Pochod sa končí besedou, posedením v kultúrnom dome v Devínskej Novej Vsi. Dvakrát som sa na ňom zúčastnil. No nepostrehol som, žeby bol prítomný nejaký bývalý dôstojník útvaru PS, ale ani vojak základnej služby. Pamätník Brána Slobody je pamiatkou na všetkých usmrtených, ktorí zahynuli pri pokuse o ilegálny prechod štátnej hranice.

Padlo viac vojakov

Faktom však je, že počet obetí spomedzi vojakov základnej služby

Pohraničníci 11. bratislavskej brigády z rokov 1976-1978. V hornom rade zľava: strelec František Kmec, psovod Pavol Šebro a autor článku, ženista Mikuláš Tóth. V dolnom rade zľava: kuchár František Požgai a psovod Ján Trembač.

Foto archív autora

bol vyšší, než počet obetí ilegálnych prechodov. V Česku dokonca vznikla organizácia bývalých dôstojníkov a funkcionárov pohraničných brigád pod názvom Klub pohraničí Česka. Svoju pobočku má aj na Slovensku. Má svoju internetovú stránku www.klub-pohranici.cz a vydáva noviny Hraničiar, v ktorom členovia klubu obhajujú a chvália systém OŠH v bývalom ČSSR, konajú pietne spomienky pri pamätníkoch usmrtených dôstojníkov a vojakov, ktorí zahynuli na hraniciach pri OŠH a vyzdvihujú ich hrdinstvo. Sú to prevažne obeť 50. rokov minulého storočia. Obete bojov s Banderovcami po skončení II. svetovej vojny. Ale aj stretov vtedajších bezpečnostných zložiek štátu s vojenskými zbehami, agentmi cudzích armád, ktorí sa ocitli na česko-slovenskom území. Sčasti sa to týka aj pokusov o ilegálne prechody štátnych hraníc na západ po roku 1948,

keď moc v štáte prevzala komunistická strana.

Členmi Klubu pohraničí Česka sú predovšetkým bývalí členovia KSČ a ich rodinní príslušníci, príslušníci vtedajších bezpečnostných zložiek, ako aj ich kolegovia zo Slovenska. S nostalgiou spomínajú na obdobie socializmu a OŠH so západnými susedmi. V Česku majú svoj klub v každom kraji, na Slovensku v Prešove. Vychádza aj slovenský časopis Hraničiar. Ich heslá majú charakter socialistickej ideológie. Stoja v opozícii k tým, ktorí sa usilujú ochranu štátnych hraníc z doby budovania socializmu vysvetľovať ako porušovanie osobnej slobody a voľného pohybu osôb.

Iste by bola zaujímavá diskusia a konfrontácia medzi týmito dvoma rozličnými svetmi, ale médiá nemajú záujem. Akoby mŕtvi nestáli za to.

Mikuláš Tóth

Netradičný pohľad na Chartu 77

Počas „normalizácie“ došlo k dovedy nevídanému javu, keď režim verejne, no pomerne umiernené kritizovala istá skupina, ktorá sa nazvala Charta 77. Komunistický režim k nej pristupoval oveľa miernejšie ako voči iným opozičným skupinám. To bol jeden z dôvodov, prečo Charta 77 mohla vyvíjať činnosť až do ukončenia komunistickej moci. Ale nebolo to len preto. Charta 77 mala značnú morálnu podporu zo zahraničia: o jej činnosti rozsiahle informovali západné médiá, na jej postihy upozorňovali západní diplomati.

No vybraní chartisti nedostávali len morálnu podporu, ale aj materiálnu pomoc. Podporu dostávali prostredníctvom mimovládnych organizácií, napr. Nadácie Charty 77.

Podľa poznatkov ŠtB najväčšiu podporu dostával **Václav Havel**.

Napríklad v roku 1983 dostal 90 431 tuzexových korún (takže mal väčší príjem ako generálny tajomník ÚV KSČ), v 1984. roku 85 000 TK, v roku 1985 v rozličných menách: 10 635 TK, 12 630 nemeckých mariek, 50 libier a do 31. 5. 1986 dostal 70 001 TK, 18 940 DM.

Iný signatár Charty 77, **Milan Šimečka**, za toto obdobie dostal 47 495 TK, 2 000 DM a 25 dolárov. Signatárka Charty **Petruška Šustrová** za toto obdobie dostala 37 512 TK. Signatár Charty 77 **Ladislav Lis** dostal 23 334 TK, 4 400 DM, 1 657 guldenov a 40 dolárov. Signatár Charty 77 **Jiří Hájek** dostal 17 861 TK, jeho manželka **Marie Valachová** 5 804 TK. Signatár Charty 77 Jiří Dienstbier dostal 10 721 TK. **Zuzana Dienstbierová** dostala 12 264 TK. (Údaje sú z Archivu bezpečnostných

složek v Prahe, fond X. správa ZNB, inventárna jednotka č. 582).

U ostatných disidentov ŠtB zachytila podporu v nižších sumách. Pretože ŠtB podľa vlastného priznania nezistila všetky finančné príspevky, napr. tie, ktoré chartisti dostali v hotovosti pri osobnom kontakte alebo na účty v zahraničí. Je preto pravdepodobné, že skutočná pomoc bola vyššia. Zaujímavé je, že niektorí z nich dostávali podporu aj po skončení komunistickej éry.

Nie každý z chartistov dostával finančnú podporu. Napríklad Hana Ponická, ktorá istý čas pôsobila aj ako hovorkyňa Charty 77, nedostala nič. Táto skupina chartistov po skončení komunistickej vlády na rozdiel od predošlej sa už nedostala do významnejších funkcií.

Peter Bielik

Kardinál Korec poskytol svedectvo

Kardinál Ján Chryzostom Korec vo svojej rezidencii v Nitre v prítomnosti predsedu správnej rady Ústavu pamäti národa Ondreja Krajňáka v prvý júnový týždeň poskytol pracovníkom ústavu mimoriadne cenné svedectvo z obdobia neslobody. Výpoveď 90-ročného kardinála sa uskutočnila v rámci projektu Oral history a bola zaznamenaná videoteknikou tak, aby jeho cenné svedectvo mohlo byť zachované a použité pre budúce generácie v dokumentárnych filmoch, ktoré ÚPN pripravuje.

Kardinál Korec poskytol rozsiahlu výpoveď, ktorá je o životnom príbehu jednej z významných osobností a morálnych autorít novodobých dejín Slovenska. Opísal konkrétne životné milníky od detstva cez rozhodnutie ku kňazskému povolaniu, stretnutie s Andrejom Hlinkom, likvidáciu mužských kláštorov počas známej Barbarskej noci, tajné vysviacky kňazov, či pobyt vo väzení počas výkonu trestu odňatia slobody. Vyjadril sa aj k Sviečkovej manifestácii z roku 1988, ktorú dokumentuje publikácia Bratislavský Veľký piatok, zostavená najmä zo svedectiev priamych účastníkov. Kardinál Korec priblížil aj mimoriadne vzácne prijatie pápežom Pavlom VI. v roku 1969, ktorý mu odovzdal svoje biskupské insígnie.

Životný príbeh kardinála Korca je príkladom ako chápať a prijímať výzvy na osobitnú misiu pre službu Bohu a jeho Cirkvi aj v náročných podmienkach. Nesie v sebe aj posolstvo a odkaz súčasným a budúcim generáciám v duchu jeho biskupského hesla „Ut omnes unum sint“ v preklade „Aby všetci jedno boli“, ako odkázal: „toto by si mali uvedomiť všetci, čo majú zodpovednosť za celé Slovensko, inštitúcie ako Ústav pamäti národa, Matica slovenská, či Fórum kresťanských inštitúcií, ktoré by mali nielen pravdivo a svedomite plniť svoje poslanie, ale mali by vedieť aj spolupracovať v spoločnom snažení na prospech celku v procese upevňovania národného povedomia bez podliehania politickým vplyvom, či záujmom skupín a mocenským zneužitiam jednotlivcov.

Šéfovi ÚPN Krajňákovi kládol na srdce, aby bol ústav aktívny a nápomocný v tom, aby v ľuďoch bola „živá pamäť“. ÚPN má nádej, že aj vďaka svedectvám „Veľkého slovenského kardinála“ sa podarí vytvoriť filmové dokumenty, ktoré budú vynikajúcou pomôckou pre budúce generácie pri zachovaní živej pamäti národa.

Prevzaté zo stránky KBS

PRIPOMÍNAME SI

Jozef Ostrožlík z Uľan nad Žitavou sa 25.5.2013 dožil **70 rokov**. V májovom čísle sme omylom uviedli 60 rokov, za čo sa mu ospravedľujeme.

Vojtech Magurský z Martina sa 14. 5. 2013 dožil **89 rokov**.

Jubilantovi dodatočne blahoželáme.

V júli a auguste si pripomíname životné jubileá týchto našich členov a priaznivcov.

50 rokov

Slámka Ivan, Ilava 20.7.1963
Sabadošová Katarína, Ing., Trebišov 13.7.1963

55 rokov

Lacko Marian, Žilina 13.7.1958

60 rokov

Bednár Kamil, Trstená 17.7.1953
Tureková Mária, Jablonov 2.7.1953
Kvašajová Eva, Pezinok 7.7.1953

65 rokov

Halenárová Antónia, Bratislava 16.7.1948
Vojtek Jozef, Bratislava 25.7.1948
Urbanová Iva, Banská Bystrica 3.7.1948

75 rokov

Đuricová Janka, Banská Bystrica 12.7.1938

80 rokov

Čižmár Ján, Trhovište 16.7.1933
Novák Jakub, Krompachy 22.7.1933

81 rokov

Haviar Marian, Banská Bystrica 22.7.1932
Maďar Štefan, Borský Sv. Jur 31.7.1932
Šandorfi Pavol, Trenčianska Teplá 1.7.1932

82 rokov

Otčenáš Ján, Ružomberok 18.7.1931
Fabian Jaroslav, Plavecké Podhradie 6.7.1931
Strašiftáková Elena, Šenkvice 3.7.1931

Boža František, Humenné 15.7.1931

83 rokov

Anoškin Juraj, Bratislava 21.7.1930
Walner Otto, Špačince 8.7.1930

84 rokov

Šrank Karol, Veľký Lapáš 13.7.1929

85 rokov

Králová Anna, Banská Bystrica 13.7.1928
Michalovič František, Bratislava 18.7.1928
Zacková Anna, Visolaje 29.7.1928
Hajtmanová Anna, Žilina 4.7.1928

86 rokov

Pavlík Michal, Plechotice 28.7.1927

87 rokov

Vitkovský Vojtech, Bratislava 8.7.1926
Žofčík Viliam, Žilina 23.7.1926
Turan Albert, Ružomberok 9.7.1926

88 rokov

Kuska Ján, Ružomberok 6.7.1925
Sarvaš Miroslav, Nitra 17.7.1925

90 rokov

Hrašková Emília, Banská Bystrica 12.7.1923
Salviany Aladár, Trnava 15.7.1923
Parcer Ján, Prievidza 13.7.1923

91 rokov

Tóthová Anna, Bratislava 21.7.1922

92 rokov

Telgárska Oľga, Bratislava 29.7.1921
Hudák Jozef, Púchov 27.7.1921

August

50 rokov

Konc Tomáš, Bratislava 24.8.1963
Benjamin Furda, Horovce 25.8.1963
Jesenský Roman, Košice 5.8.1963
Hlavatý Štefan, Rudinka 6.8.1963

60 rokov

Kara Ladislav, Borša 3.8.1953

70 rokov

Boboková Jelena, Banská Bystrica 5.8.1943
Balážová Mária, Nitra 22.8.1943

75 rokov

Papfy Anton, Michalovce 31.8.1938

80 rokov

Drahoš Martin, Plavecký Štvrtok 1.8.1933
Olejár Jozef, Levoča 17.8.1933
Hölcová Anna, Nitra 9.8.1933

81 rokov

Melek Jozef, Námestovo 17.8.1932
Faško Milan, Banská Bystrica 10.8.1932
Ilončiaková Emília, Bohunice 8.8.1932
Sulová Elena, PaeDr., Trnava 15.8.1932

82 rokov

Krupová Anna, Vrbnica 7.8.1931
Závradská Ružena, Gajary 31.8.1931

83 rokov

Víteková Anna, Žilina 9.8.1930
Marušková Viera, Martin 30.8.1930
Sebök Pál, Štítnik 28.8.1930
Gdovičín Ján, Vranie 19.8.1930

84 rokov

Hlbocká Helena, Boleráz 17.8.1929

85 rokov

Ihnátková Alžbeta, Michalovce 6.8.1928
Čech Milan, Pezinok 30.8.1928
Rýdži Štefan, Prievidza 20.8.1928
Červenková Mária, Nitra 4.8.1928
Hrubová Mária, Košeca 7.8.1928

86 rokov

Đuricová Mária, Banská Bystrica 28.8.1927
Olos Viktor, Ružomberok 4.8.1927

87 rokov

Košút Ján, Bratislava 26.8.1926
Hrnčár Ondrej, Trenčín 5.8.1926
Vaculíková Mária, Vrbové 21.8.1926

88 rokov

Markuliak Martin, Bratislava 23.8.1925
Pavlovič Ľudovít, Nitra 14.8.1925

89 rokov

Šilhavý Rudolf, Bratislava 12.8.1924

90 rokov

Sopúchová Vilma, Sered' 4.8.1923

91 rokov

Daňo Štefan, Slávnica 25.8.1922
Dvornáková Helena, Žiar nad Hronom 19.8.1922

93 rokov

Lofajová Magdaléna, Bratislava 26.8.1920
Staňo Štefan, Ing., Žilina 15.8.1920

Jeníková Helena, Nálepково 10.8.1920

94 rokov

Hičová Adalberta, Michalovce 8.8.1919

Chromčo Ondrej, Bugľovce 29.8.1919

Jubilantom srdečne blahoželáme.

STALO SA

V júli si pripomenieme

■ **29. júna– 3. júla 1995** na pozvanie biskupskej konferencie Slovenska, prezidenta SR a predsedu vlády SR pápež Ján Pavol II. vykonal päťdňovú pastoračnú návštevu v Slovenskej republike. Navštívil Bratislavu, Nitru, Šaštín, Košice, Prešov, Levoču a Vysoké Tatry.

■ **1. júla 1947** na tradičnej púti na Mariánskej hore v Levoči, tentoraz s mnohými krížmi – podľa vzoru bratislavskej krížovej púte z 11. mája – sa zúčastnilo vyše 130 000 veriacich. Táto púť sa stala každoročnou manifestáciou viery a nepriameho protestu proti bezbožnému režimu napriek všetkým prekážkam, ktorými sa komunisti usilovali znemožniť, alebo aspoň obmedziť tento prejav viery a nádeje slovenských katolíkov.

■ **3. – 4. júla 1945** bolo z katolíckeho univerzitného internátu Svoradov v Bratislave uväznených 64 študentov.

■ **7. júla 1946** vedenie Benešovej Národosocialistickej strany vypracovalo tajný dokument – Memorandum o Slovensku, v ktorom dopodrobna rozviedlo plány na duchovnú a mocenskú asimiláciu a etnicko-politickú likvidáciu slovenského národa.

■ **11. júla 1951** schválilo Národné zhromaždenie zákon o ochrane štátnych hraníc. Na tomto základe pohraničná polícia mohla strieľať do občanov, ktorí sa pokúšali odísť za hranice štátu.

■ **17. júla 1960** zomrel vo väzení v Leopoldove utýraný gréckokatolícky prešovský biskup Pavol Peter Gojdič. Pápež Ján Pavol II. ho v roku 2001 vyhlásil za blahoslaveného mučenika, ktorý podstúpil smrť za svoju vieru.

■ **17. júla 1992** schválila SNR Deklaráciu o zvrchovanosti Slovenskej republiky ako základný dokument suverénosti štátu slovenského národa.

■ **20. júla 1950** začala Štátna bezpečnosť deportovať aj diecéznych kňazov, najmä farárov, zo všetkých krajov Slovenska do koncentračného tábora v Mučeníkoch (neskôr – že by aj preto? – premenované na Sládečkovce). Za týždeň tam deportovali vyše 150 kňazov.

■ **28. júla 1914** Rakúsko-Uhorsko vypovedalo vojnu Srbsku. To bol začiatok prvej svetovej vojny.

■ **28. júla 1922** bol z iniciatívy preláta Dr. Eugena Filkorna založený katolícky

internát pre vysokoškolských študentov Kolégium sv. Svorada v Bratislave. Svoradov sa stal strediskom kultúrneho i politického hnutia slovenských katolíckych študentov.

■ **31. júla 1914** cisár František Jozef I. vyhlásil všeobecnú mobilizáciu. Podľa odhadov sa postupne zúčastnilo na vojnových operáciách asi 400 000 Slovákov.

V auguste si pripomenieme

■ **4. augusta 1964** zomrel spišský biskup Ján Vojtaššák.

■ **8. augusta 1990** rokovali zástupcovia vlády SR a ČR v Trenčianskych Tepliciach o ústavnom usporiadaní vzťahov medzi obidvoma republikami.

■ **12. augusta 1919** na ľudovom zhromaždení v Žarnovici predstavil Andrej Hlinka text Pittsburskej dohody a za súhlasu prítomných sa prihlásili k autonómii Slovenska.

■ **14. augusta 1946** bol bývalý predseda vlády SR Vojtech Tuka odsúdený na trest smrti povrazom.

■ **15. augusta 1998** počas spomienkových osláv 60. výročia smrti Andreja Hlinku pred Mestským domom v Ružomberku odhalili jeho tri metre vysokú bronzovú sochu.

■ **16. augusta 1968** sa Politické byro ÚV KSSZ rozhodlo uskutočniť vojenský zásah v Československu.

■ **20. – 21. 1968** vojská piatich štátov Varšavskej zmluvy (ZSSR, NDR, Poľsko, Maďarsko a Bulharsko) bez vypovedania vojny vtrhli v noci do Československa, obsadili jeho územie a zmocnili sa kontroly štátu.

■ **23. augusta 1945** vydala SNR nariadenie č. 105/1945 o zriadení pracovných táborov pre osoby odsúdené na základe retribučného súdnicva.

■ **24. augusta 1951** dostal biskupské svätenie ďalší tajný biskup na Slovensku, jezuitský kňaz Ján Chryzostom Korec. Vysvätil ho tajný biskup Pavol Hnilica.

■ **25. – 26. augusta 1944** v noci partizáni obsadili Turčiansky Sv. Martin a spojili sa s tamojšou posádkou slovenského vojska, ktorá sa k nim pridala. Revolučný národný výbor vyhlásil obnovenie Československej republiky.

■ **25. – 26. augusta 1990** sa prvý raz od roku 1944 zišli v Ružomberku národovci, aby vzdali hold Otcovi národa Andrejovi Hlinkovi, ktorého protikresťanský a protislovenský režim barbarsky zneuctil poškodo-

PRISPELI NA ČINNOSŤ

Porubčan Juraj,
Dubnica nad Váhom 25 EUR
Členovia PV ZPKO región Košice,
pobočka Spišská Nová
Ves-Levoča 40 EUR

ROZLÚČILI SME SA

† Vo veku 80 rokov, 2. júna 2013, zomrel člen bratislavskej pobočky PV ZPKO **Albert FANTUZZI**. Rodina a priatelia sa s ním rozlúčili 5. júna 2013 na Ružinovskom cintoríne v Bratislave.

† Vo veku nedožitých 86 rokov, 10. júna 2013, zomrel dlhoročný člen Regionálnej pobočky PV ZPKO Bratislava-okolie **Štefan MATUŠEK** z Budmeríc. Posledná rozlúčka sa konala 13. júna 2013 na mieste cintorína v Budmericiach.

† Vo veku 83 rokov, 9. júna 2013, zomrela novinárka, členka redakčnej rady Svedectva a dlhoročná členka bratislavskej pobočky PV ZPKO **Eva LAUCKÁ** z Bratislavy. Posledná rozlúčka sa konala v bratislavskom Krematóriu 13. júna 2013. Rozlúčkovú reč predniesol pochovávajúci Ján Košiar, rímskokatolícky kňaz a predseda RP PV ZPKO Bratislava-mesto.

Pozostalým prejavujeme úprimnú sústrasť.

ním jeho mauzólea a možno aj zničením jeho telesných pozostatkov.

■ **26. augusta 1992** sa v Brne stretli predsedovia slovenskej a českej vlády V. Mečiar a V. Klaus a dohodli sa na presných pravidlách postupu zániku federácie a rozdelenia štátu.

■ **28. augusta 1944** zadržali partizáni v Turčianskom Sv. Martine medzinárodný rýchlik, v ktorom sa vracala z Rumunska nemecká vojenská misia. Úlisne z vlaku vylákali vyše dvadsať členov misie a pri pokuse o ich odzbrojenie na rozkaz sovietskeho partizánskeho veliteľa P. A. Velička ich všetkých zavraždili.

- 29 -

P ř e h l e d
zadržení osob podle způsobu
ze rok 1952.

Způsob zadržení	B r i g á d a m i P S .										Celkem
	5.	12.	9.	7.	10.	3.	15.	4.	11.	19.	
agenturní cestou	35	12	10	2	12	12	18	48	47	1	197
Zprav činností	11	36	10	5	6	10	13	35	20	5	151
Pomocí služebního psa	5	3	8	2	-	6	3	5	6	-	38
Pomocí ženijně-techn. opatření	26	13	9	-	-	5	1	1	-	-	55
Hlídkami PS v terénu	257	33	41	50	30	205	69	199	141	-	1.025
Zadržení po zjištění z pozorovatelný	11	5	14	4	3	6	2	17	3	-	63
Zadržení s použitím zbraně	22	4	-	1	3	6	2	20	25	3	86
Zadržení ve vlaku	7	-	-	40	14	-	-	-	-	-	61
Zadržení v HP	29	80	40	34	15	62	83	142	51	-	536
Zadržení v ZP	190	38	43	26	27	162	32	78	144	-	740
Zadržení mimo HP	119	-	11	12	10	10	13	62	5	106	348